

Το Λεβίσσι των Ρωμιών, ένα μικρασιατικό χωριό σμιλεμένο στο βράχο

/ [Οδοιπορικά](#)

Είναι λέει ο τόπος που ενέπνευσε τον Λουί ντε Μπερνιέρ να γράψει το βιβλίο του «Πουλιά χωρίς φτερά»... Το χωριό όπου κατέρρευσε η ουτοπία της συνύπαρξης. Μα σε εσένα καθώς αγκομαχάς ανηφορίζοντας στο βράχο ανάμεσα στα ερείπια, σου 'ρχεται στο νου ο στίχος από τις «Τρωάδες» του Ευριπίδη. Σα να ανιστορήζεις την Εκάβη στα ερείπια να φωνάζει: «Τώρα που μας παραχώσαν να δεις τι θα έχουν να λένε οι ποιητές για εμάς...».

Στο [Λεβίσσι](#), ή Λιβίσσι, στη νοτιοανατολική Τουρκία. Στην αρχαία Λυκία, που οι άνθρωποί της λάτρεψαν το φως, τον Λύκιο (φωτεινό στην προελληνική γλώσσα της περιοχής) Απόλλωνα. Και ως και τους τάφους τους έφτιαχναν να λούζονται στο φως. Σμιλεμένοι πάνω στο βράχο με το φως να μπαίνει από παντού, να λούζει θαρρείς τις σαρκοφάγους τους.

Στα θεμέλια μιας τέτοιας μικρής Λυδικής πόλης της Καρμυλησσού λένε ότι χτίστηκε το Λεβίσσι. Οκτώ χιλιόμετρα από τη θάλασσα, και την ονομαστή τη Μάκρη, την αρχαία Τελμησσό.

Ερειπιώνας η αρχαία Λυκία, ατέλειωτος ερειπιώνας με σπαράγματα που αγγίζεις προσπαθώντας να βρεις μια άκρη, ερειπιώνας κι ο Απόλλωνας, η Μάκρη χάθηκε, μήδε μια πέτρα της δεν μένει, στη θέση της το ογκώδες Φετιγιέ, κι οι άνθρωποι της γειτονιάς, έναν αιώνα τώρα πρόσφυγες. Στη Ρόδο, στα άλλα νησιά, στη Νέα Μάκρη της Αττικής, στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.

Και το Λεβίσσι; Αυτό σώθηκε. Ναι σώθηκε το Λεβίσσι, ακατοίκητο μνημείο μισαλλοδοξίας του ανθρώπινου είδους, σωροί από πέτρες και όρθια ντουβάρια, σφηνωμένα όλα στο βράχο να επιμένουν.

Καγιάκιοϊ που πάει να πει χωριό του βράχου το λένε σήμερα το Λεβίσσι.

Στη ρίζα του μαγαζάκια με πωλητές τουριστικών σουβενίρ. Κακόγουστα από δαύτα που πουλιούνται παντού αλλάζοντας μοναχά το τυπωμένο πάνω τους όνομα. Ενθύμιο του τόπου της αγοράς.

Στην είσοδο του στενού ανηφορικού σοκακιού, σε ένα ξύλινο κιόσκι εισπράττονται στο όνομα της Τουρκικής Δημοκρατίας τρία ευρώ από κάθε έναν που θέλει να περιδιαβεί το Καγιάκιοϊ. Απέναντι του μια επιγραφή σε ένα ντουβάρι λέει ότι η εκκλησία είναι κλειστή λόγω επικινδυνότητας.

Παρακαλās να σου ανοίξουν την καγκελόπορτα να δεις την εκκλησία από τον περίγυρο της έστω. Ένας χαμογελαστός φύλακας καταλαβαίνει τον καημό σου και σε αφήνει.

Μια μονόριχτη βασιλική του πρώτου μισού του 19ου αιώνα, με φανερή την επιρροή από τα αρχιτεκτονήματα των Ιωαννιτών ιπποτών στην αντικρινή Ρόδο.

Το τέμπλο χτιστό με έντονα τα γύψινα διακοσμητικά στοιχεία όπως και σε όλο το ναό. Διακρίνεις τα χρώματα στα ντουβάρια χρυσό και λουλακί και βενέτικο... Η Παναγιά η πυργιώτισσα.

Ανηφορίζεις.

Μονόροφα και διόροφα σπίτια.

Σαν οι κάτοικοι του χωριού, κάπου 6.000 Ρωμιοί φύγαν κυνηγημένοι, από το 1914 μέχρι το 1922, το χωριό τους δεν ξανακατοικήθηκε.

Οι θρύλοι λένε για φαντάσματα, δηλητηριασμένα πηγάδια, κατάρες... Οι Τούρκοι

ανταλλαγόντες στη βάση της Συνθήκης της Λωζάνης που τους έλαχε ο κλήρος ετούτου του βραχότοπου είπαν πως δεν μπορούν να ζήσουν εδώ. Σύντομα τον εγκατέλειψαν.

Πήραν ό,τι μπορούσαν να πάρουν. Κεραμίδια, ξύλινες πόρτες και παράθυρα, κουφώματα, πατώματα...

Απόμειναν οι πέτρες. Με τον καιρό το χωριό «στοίχειωσε».

Μέχρι που το ανακάλυψαν οι τουρίστες. Ντόπιοι και ξένοι. Μα και οι απόγονοι των προσφύγων αυτής της γειτονιάς που γυρίζουν να βρουν τη ρίζα τους.

Το Λεβίσι διοικητικά ανήκε στο βιλαέτι του Αϊδινίου. Εκκλησιαστικά υπαγόταν στη Μητρόπολη Πισιδίας. Στα 1851 η περιοχή χτυπήθηκε από καταστροφικό σεισμό. «Καταστράφηκε σε μεγάλο βαθμό από σεισμό το Φεβρουάριο του 1851, ο οποίος, όπως αναφέρεται, ισοπέδωσε όλα τα σπίτια του χωριού, 1500 τον αριθμό και έθαψε 600 κατοίκους στα ερείπια» λένε οι πηγές.

Ξαναχτίστηκε.

Κάπως έτσι χρονολογείς ό,τι βλέπεις γύρω σου.

Με τρεις ενορίες το χωριό, αυτή του Ταξιάρχη με την εκκλησιά και τη βοτσαλωτή πλατεία, τα καφενεία και το Αρρεναγωγείο, τη μέση γειτονιά με την εκκλησία της Αγίας Άννας, τη «μέση Παναγιά» και το Παρθεναγωγείο ή «κάτω σχολειό» και την

κάτω γειτονιά με την Παναγία Πυργιώτισσα την «κάτω Παναγιά». Άρχοντες στα ψηλά, λαϊκοί χαμηλά. Το ιστορούν ετούτο και τα σωσμένα δίστιχα: «Στην πάνου γειτονιάν παίζουν τα σπαθιά, στην κάτω γειτονιάν πνίουν τα γατιά».

Σκαλιά χτισμένα, σκαλιά σμιλεμένα στο βράχο.

Πέτρα χτισμένη, Σωροί από πέτρες. Και στην κορυφή βιγλάτορας ένα εξωκκλήσι που λες θα τα καταφέρεις να ανεβείς. «Ο Προφήτης Ηλίας είναι;» σε ρωτά ένας Τούρκος επισκέπτης με τη γυναίκα του σκεπασμένη από ένα μαύρο τσαντόρ. Πριν λίγο φωτογραφίζονταν με φόντο το Λεβίσσι από ψηλά.

Ψηλά. Στο ερειπωμένο ξωκκλήσι. Με τον ιστό και την τουρκική σημαία. Σημάδι κυριαρχίας στο βράχο ή στα ερείπια άραγες;

Στη δεκαετία του 1910 στο Αρρεναγωγείο του Λεβισσιού οι μαθητές ήταν 420-440. Αντίστοιχα στο Παρθεναγωγείο οι μαθήτριες ήταν 240-250. Οι δάσκαλοι του χωριού είχαν οργανωθεί στον «Διδασκαλικό Σύλλογο Λιβισίου», μαρτυρούν έγγραφα και κώδικες του 1907. Με 21 εκκλησιές και παρεκκλήσια μέσα στο χωριό και στη γύρω περιοχή.

Η σημερινή δημοτική αρχή του Φετιγιέ ονειρεύεται να κάνει το Λεβίσσι κέντρο γαστρονομίας. Εσύ δεν έχεις όνειρα. Χώνεις στην τσέπη σου ένα κομμάτι από ένα σπασμένο κανάτι που βρήκες. Η Αρετή σου παράγγειλε «σαν πας φέρε μου μια πέτρα να χω από το χωριό μου».

Χαμογελάς... Κατηφορίζεις. *Sic transit gloria mundi*. Έτσι, περνά η δόξα του κόσμου. Η δόξα περνά. Η ομορφιά η σμιλεμένη στο βράχο στο όνομα του Ρωμαίικου δεν περνά.

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ / Φωτογραφίες: Στρατής Μπαλάσκας)